

**РІВНІ СФОРМОВАНOSTI САНИТАРНО-ГІГІЄНИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ
АГРОЕКОЛОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ**

А. М. СУК, аспірантка кафедри соціальної педагогіки
та інформаційних технологій в освіті

Національний університет біоресурсів і природокористування України
alinales@list.ru

Анотація: У статті висвітлено проблему розробки методичного інструментарію для оцінювання аналіз санітарно-гігієнічної культури студентів агроєкологічних коледжів. У результаті теоретичного пошуку встановлено, що діагностику сформованості аналіз санітарно-гігієнічної культури студентів агроєкологічних коледжів варто проводити за допомогою критеріїв, як кількісної величини, що визначає якісні характеристики процесу формування досліджуваної компетентності. Розглянуто основні принципи та вимоги до використання критеріїв. Охарактеризовано відповідні критерії та рівні сформованості санітарно-гігієнічної культури студентів.

Ключові слова: критерії, рівні санітарно-гігієнічної культури, діагностика, компоненти санітарно-гігієнічної культури.

Актуальність (Introduction). На сьогодні здоров'я людини є індикатором економічного і соціального добробуту будь-якої держави. Зважаючи на погіршення основних показників здоров'я у світі в цілому, ВООЗ прийняла стратегію «Здоров'я –2020». Формування здорової нації є питанням загальнодержавної ваги і пріоритетом також в Україні [10, с. 350].

На підставі аналізу медико-біологічної, психолого-педагогічної, філософської, соціологічної літератури була визначена структура санітарно-гігієнічної культури, що є єдністю когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного і рефлексивного компонентів. Досліджуючи компоненти санітарно-гігієнічної культури студентів, беручи до уваги їх взаємозв'язок, маємо змогу розробити систему критеріїв, які є основою оцінки рівня її сформованості у майбутніх фахівців агроєкологічного профілю та розкрити їх показники. Аспекти «Культури здоров'я» у освітньо-виховному процесі: 1) розвиток пізнавальної, продуктивної, соціальної, моральної сфери; 2) мотивація на збереження здоров'я; 3) формування потреби в ЗСЖ.

Завдання даної діяльності: формування пізнавальної сфери особистості; формування моральної сфери; формування соціальної сфери; формування гігієнічних навичок; формування поглядів на здоровий спосіб життя.

У зв'язку з цим проектування умов виховання та розвитку завжди починається з аналізу первинної інформації про реальний стан здоров'я та освіченості, ефективності створених умов у розвитку особистості, характер їх життєдіяльності. Не є винятком і проектування здоров'язберігаючого педагогічного процесу молоді. Засобом отримання необхідної педагогічної інформації стає діагностика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). У сучасній науково-педагогічній літературі виділені істотні, характерні ознаки педагогічної діагностики (І. Ю. Гутник):

- 1). Педагогічна діагностика виконує службову функцію всередині системи освіти, процесів виховання і навчання. Вона вивчає особистість, особливості її розвитку тільки в умовах педагогічного процесу.
- 2). Педагогічна діагностика враховує ті зміни якостей особистості, які відбуваються під впливом цілеспрямованого освітнього процесу.
- 3). Педагогічна діагностика підходить до дослідження не тільки заради вивчення, а й заради перетворення. Таким чином, педагог виступає одночасно в ролі діагноста і в ролі виконавця його рекомендацій.
- 4). Педагогічна діагностика завжди індивідуальна. Визначено і основні функції педагогічної діагностики (Н.К. Голубев, Б.П. Бітінас): функція зворотного зв'язку, функція оцінки результа-

тивності педагогічної діяльності, функція виховна, функції комунікативна і конструктивна, функція інформування учасників педагогічного процесу, функція прогностична.

Сформульовані загальні принципи педагогічної діагностики, які утвердилися в сучасній педагогічній науці:

- принцип цілеспрямованості діагностики, згідно з яким необхідно чітко виділення об'єктів вивчення;
- принцип єдності виховання і вивчення, згідно з яким необхідний всебічний облік результатів вивчення вихованців в плануванні та організації діяльності кожного педагога, а сам процес виховання одночасно організується і як вивчення вихованців;
- принцип вивчення колективу і особистості в їх єдності;
- принцип безперервності педагогічної діагностики, згідно з яким вивчення колективу і особистості є постійним процесом, так як безперервним є і сам процес виховання і розвитку;
- принцип відповідності діагностики рівню розвитку науки, згідно з яким необхідно застосування тільки таких наукових методів вивчення, які апробовані в науці і дають найбільш точну картину. Методи повинні бути адекватні завданням діагностики [4, с. 273].

Цей принцип дозволяє виділити ряд додаткових принципів, таких як: принцип особистісної (суб'єктної) орієнтації діагностики, принцип використання максимально індивідуалізованих методів діагностики, принцип комплексного характеру діагностики [7, с. 37].

Таким чином, стає можливим визначити завдання діагностики санітарно-гігієнічної культури студентів агроекологічного профілю:

1. Вивчити особливості ставлення молоді до здоров'я і мотивації здорового способу життя.
2. Вивчити особливості уявлень студентів про здоров'я, особливості знань, умінь і навичок, що підтримують, зміцнюють і зберігають його. Розробляючи діагностику, ми керувалися визначенням розуміння здоров'я, пропонованим Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Нагадаємо його: здоров'я - це стан фізичного, душевного (психологічного) і соціального благополуччя людини [8]. У зв'язку з цим було виділено 4 напрямки діагностики уявлень дітей про здоров'я: здоровий чоловік; організм людини; безпечна поведінка людини; людина і інші люди.
3. Вивчити особливості компетентності студентів як готовність самостійно вирішувати: завдання здорового способу життя і безпечної поведінки; завдання розумної поведінки в непередбачених ситуаціях; завдання надання елементарної медичної, психологічної самопомоги та допомоги.
4. Вивчити особливості особистісно-соціального розвитку студентів у зв'язку з культурою. Наявність такої діагностики дозволить педагогу:
 - спроектувати здоров'язберігаючий індивідуальний освітній маршрут молоді людини; спроектувати розумний педагогічний процес (що враховує особливості розвитку особистості, що сприяє зміцненню та збереженню здоров'я вихованця);
 - організувати медико-психолого-педагогічний супровід студента в умовах цілісного педагогічного процесу;
 - оперативно корегувати педагогічний процес, спрямований на вирішення завдань цілісного виховання та розвитку.

Мета (Purpose). Таким чином, діагностика санітарно-гігієнічної культури дозволить вихователям і фахівцям спроектувати цілісний, але при цьому варіативний здоров'язберігаючий педагогічний процес в освітньому закладі, в якому будуть створені педагогічні умови, що дозволяють кожному студенту бути здоровим і максимально розкритися, а значить, розвиватися в різних видах діяльності і спілкуванні.

Завдання діагностики:

1. Вивчити особливості ставлення студентів до здоров'я і мотивації здорового способу життя.
2. Вивчити особливості уявлень молоді про здоров'я, особливості їх знань, умінь і навичок, що підтримують, зміцнюють і зберігають здоров'я за напрямками: «Здорова людина», «Знання про людський організм», «Я та інші люди».
3. Вивчити особливості компетентності студентів як готовність самостійно вирішувати: завдання здорового способу життя і безпечної поведінки; завдання розумної поведінки в непередбачених ситуаціях; завдання надання елементарної медичної, психологічної самопомоги та допомоги.

4. Вивчити особливості особистісно-соціального розвитку у зв'язку з культурою здоров'я.

Методи (Methods). Для вирішення зазначених завдань використовується комплекс діагностичних методів: спостереження; бесіди з студентами; діагностичні ігрові завдання; проблемні ситуації; аналіз продуктів діяльності; контент-аналіз; особистісно-соціальні характеристики студентів; тест тривожності (Р. Темпл, М. Дорки, В. Амен); анкетування.

Результати (Results). До вирішення перших трьох завдань виділені узагальнені критерії оцінки санітарно-гігієнічної культури: інтерес до змісту бесіди, ігрових завдань і проблемних ситуацій, пов'язаних зі здоров'ям, здоровим способом життя; прояв цього інтересу в самостійної діяльності студента; наявність відповідей на питання, рішень проблемних ситуацій і ігрових завдань; адекватність відповідей і рішень, їх усвідомленість (може пояснити свої рішення); повнота і глибина знань і рішень, ерудованість; застосування знань, умінь, навичок в повсякденному житті, поведінці; самостійність застосування знань, умінь, навичок.

У тлумачному словнику української мови поняття «критерій» (від грец. *kriterion* – засіб судження) визначається як підстава для оцінки, визначення або визначення класифікації чогось, мірило [1, с. 361].

Педагогічна теорія і практика передбачає загальні вимоги до виділення й обґрунтування критеріїв:

- 1) критерії повинні відображати основні закономірності функціонування і розвитку аналізованого явища;
- 2) за допомогою критеріїв повинні встановлюватися зв'язки між всіма компонентами аналізованого явища;
- 3) критерії повинні розкриватися через показники, за якими можна судити про більший або менший ступінь вираженості даного критерію;
- 4) критерії повинні відображати динаміку вимірюваної якості в часі та просторі;
- 5) якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними та доповнювати один одного [9, с. 26].

Ми розглядаємо критерії сформованості санітарно-гігієнічної культури у студентів агроєкологічних коледжів як сукупність сутнісних ознак, які дають можливість зробити висновки про стан і рівень її сформованості. Вважаємо, що критерії ефективності формування санітарно-гігієнічної культури студентів мають охоплювати всі характеристики досліджуваної компетентності, бути взаємопов'язані та в своїй єдності зумовлювати саму організацію цього процесу.

Визначено критерії та показники культури здоров'я особистості, зміст яких зумовлено тим, наскільки особистістю усвідомлюються здоров'я і культура як загальнолюдські цінності; наскільки проявляється універсальність зв'язків особистості з навколишнім світом і людьми; наскільки проявляються її дієво-вольові якості. Про наявність культури здоров'я ми судимо, спираючись на такі критерії як когнітивний, ціннісно-мотиваційний, діяльнісний, рефлексивний. Їх показниками виступають ціннісні орієнтації та якості особистості, що є основою санітарно-гігієнічної культури майбутнього фахівця агроєкологічного профілю.

Визначення рівнів санітарно-гігієнічної культури потребувало цілого комплексу методів психолого-педагогічного, емпіричного та експериментального дослідження. Універсальної методики вивчення санітарно-гігієнічної культури в науці не розроблено. Але виходячи з гіпотези, що культура здоров'я представляє собою інтеграцію когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного і рефлексивного компонентів, були використані методи, що дозволяють вивчити кожен її компонент окремо.

На завершальному етапі підготовки перевірялася ефективність реалізованої методики. При цьому система санітарно-гігієнічних знань розглядалася як сукупність когнітивного, ціннісно-мотиваційного, діяльнісного і рефлексивного компонентів освітнього процесу.

У когнітивному компоненті перевірялися знання про зміст основних понять: «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «режим дня», «раціональне і збалансоване харчування», «хвороба», а також знання про взаємодію організму людини з навколишнім середовищем. Студенти письмово відповідали на питання, що сприяють виявленню рівня сформованості конкретних знань. Крім того, пропонувалася система навчально-пізнавальних завдань, вирішення яких вимагало самостійного перенесення засвоєних знань у нову ситуацію і пропозиції оригінального способу розв'язання.

У діяльнісному компоненті виявлялися рівні сформованості знань про способи життєдіяльності організму в різних умовах соціоприродного середовища, експериментальних і теоретичних методах пізнання.

Ціннісно-мотиваційний компонент сприяв перевірці знань про цінності здоров'я, критерії його оцінки, санітарно-гігієнічних нормах і правилах взаємовпливу організму людини з навколишнім середовищем.

Теоретичний аналіз проблеми та результати експерименту дозволили виявити рівні сформованості санітарно-гігієнічних знань (високий, середній, низький). Рівні сформованості знань і їх якісні характеристики представлені в таблиці

Рівні сформованості санітарно-гігієнічних знань у студентів агроекологічного коледжу

Високий 1	Середній 2	Низький 3
Когнітивний компонент		
Достатньо повні, глибокі знання, які творчо відтворюються при поясненні сутності об'єкта	Недостатньо глибокі знання, які репродуктивно-творчо відтворюються при поясненні сутності об'єкта	Відсутність повноти, глибини знань, їх відтворення носить репродуктивний характер
Діяльнісний компонент		
Досить повні, глибокі знання про способи збереження здоров'я, усвідомлене і гнучке застосування отриманих знань при вирішенні санітарно-гігієнічних проблем, санітарно-гігієнічні норми дотримуються в повній мірі	Недостатньо повні і глибокі знання про способи збереження здоров'я, отримані знання не завжди знаходять оперативне, гнучке і усвідомлене застосування при вирішенні санітарно-гігієнічних проблем. Санітарно-гігієнічні норми дотримуються не в повній мірі	Відсутність повноти, глибини знань про способи збереження здоров'я, невміння швидко, правильно і творчо застосовувати отримані знання при вирішенні санітарно-гігієнічних проблем. Санітарно-гігієнічні норми дотримуються вкрай рідко, або не дотримуються взагалі
Ціннісно-мотиваційний компонент		
Цінності здоров'я є пріоритетними, проявляється повне усвідомлення взаємозв'язку організму людини з навколишнім середовищем	Цінності здоров'я не є пріоритетними, але визнаються як цінності, проявляється не повне усвідомлення взаємозв'язку організму людини з навколишнім середовищем	Цінності здоров'я не визнаються як цінності, усвідомлення взаємозв'язку організму людини з довкілля не проявляється
Рефлексивний компонент		
Усвідомлення своєї відповідальності за збереження, зміцнення здоров'я, адекватна самооцінка способу життя, а також здатності і готовності до реалізації ЗСЖ	Самооцінка свого способу життя занижена, або ж завищена. Не повне усвідомлення основних принципів здоров'язбереження	Неусвідомлення своєї відповідальності за збереження, зміцнення здоров'я, відсутня готовність до реалізації ЗСЖ

Навчання у коледжі передбачає досягнення студентами різних рівнів продуктивності. Н.В.Кузьмін (1990) виділяє п'ять рівнів продуктивності: репродуктивний; адаптивний; локаль-

но-моделюючий; системно-моделюючий знання; системно-моделюючий діяльність. Однак лише п'ятий рівень забезпечує розвиток готовності випускників до майбутньої творчої діяльності в новому соціальному середовищі. На жаль, сучасна система освіти часто забезпечує тільки репродуктивний, тобто найнижчий рівень продуктивності. Так, підготовка майбутніх молодших фахівців, найчастіше, зводиться до передачі певного обсягу інформації. Іспит і залік припускають виявлення репродуктивних знань студентів, тобто як вони вміють переказати почуте. Нами, відповідно до вищевказаної класифікації Н.В. Кузьміної та підходам Т.В. Карасьова (2004), виделені три рівня готовності майбутніх молодших фахівців-екологів до реалізації здоров'язбереження: високий (системно-моделюючий діяльність), середній (системно-моделюючий і локально-моделюючий знання) і низький (репродуктивний; адаптивний). Ці рівні мають такі характеристики. *Високий рівень* характеризується гармонійним розвитком компонентів готовності, що забезпечує ефективну діяльність в області реалізації студентами власного способу життя і способу життя оточуючих. Характеристиками даного рівня є постійний інтерес і мотивація вивчення питань здорового способу життя, динамічна система знань з питань здоров'язбереження, логічно взаємопов'язана з системами педагогічних, психологічних, соціальних та гігієнічних знань. Засвоївши даний рівень студенти володіють комплексом цілеспрямовано сформованих умінь і навичок санітарно-гігієнічної культури, мають розвинену самооцінку. *Середній рівень* передбачає часткову сформованість компонентів готовності, з переважанням періодичного інтересу до проблем здоров'я та здорового способу життя. Здоров'я визнається цінністю нарівні з більшістю інших цінностей. Наявність сукупності знань з питань формування здоров'я і ЗСЖ поєднується з частково сформованістю умінь, навичок здоров'язбереження і оцінкою способу життя і здоров'я. *Низький рівень* має на увазі переважно початкову ступінь сформованості компонентів готовності. Інтерес до проблем здоров'я та способу життя носить ситуативний характер, має місце заперечення здоров'я як цінність вищого порядку. Неповні, несистематизовані знання з питань формування здоров'я і ЗСЖ, а також емпірично сформовані вміння і навички здоров'язбереження або їх відсутність, нерозвинена самооцінка. Кожен з рівнів має якісні та кількісні критерії оцінки, динаміка яких служить показником якості формування у студентів готовності до реалізації ЗСЖ.

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, санітарно-гігієнічну культуру особистості можна представити як інтегративну якість, яка характеризується високим рівнем володіння системою гігієнічних знань, інтересів, мотивів, цінностей, значущих якостей, умінь, навичок здоров'язберігаючої діяльності і поведінки. Система діагностики рівня її сформованості у студентів охоплює когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний і рефлексивний критерії з відповідно визначеними показниками.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : Перун, 2003. – 1440 с.
2. Білецька Г. А. / Критерії, показники й рівні сформованості природничо- наукової компетентності майбутніх екологів / Г.А. Білецька // Освіта та педагогічна наука. – 2014. – Вип. 2 (163). – С.19–24.
3. Даниленко Г. М. Медико-соціальні аспекти самооцінки власного здоров'я школярами / Даниленко Г. М. // Гігієна населених місць. – 2004. – Вип. 43. – С. 430–434.
4. Діагностика здоров'я. Психологический практикум / [Волкова А. Н., Дудченко З. Ф., Никифоров Г. С. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Речь, 2007. – 950 с.
5. Дияк В. В. Визначення основних критеріїв та показників оптимізації викладання соціально-економічних дисциплін у вищому військовому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Режим доступу до статті : http://librar.org.ua/sections_load.phpsmilitary_science.
6. Єжова О. О. Визначення рівня сформованості ціннісного ставлення до здоров'я в учнівської молоді / О. О. Єжова // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – Суми : Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – № 5 (7). – С. 155–164.
7. Вікторова Л. В. Діагностика сформованості іншомовної професійно-комунікативної компетентності / Л. В. Вікторова // Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Сер. : Педагогічні та історичні науки. - 2013. - Вип. 113. - С. 35-43. -

Режим доступу: [file:///C:/Users/Lesya/Downloads/Nzped_2013_113_6%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lesya/Downloads/Nzped_2013_113_6%20(1).pdf)

8. Всесвітня організація здоров'я [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.who.int/ru/>

9. Viktorova L. Organizational and methodical aspects of teaching foreign students / L. Viktorova // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2016. - № 7. - С. 22-27. - Режим доступу: <file:///C:/Users/Lesya/Downloads/74629-156777-1-PB.pdf>

10. Наконечна О.В. Деякі питання підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування здорового способу життя / О.В. Наконечна // Молодий вчений. – 2016. – №8. – С. 350-353. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/8/82.pdf>

References

1. Great Dictionary of Modern Ukrainian / [way. and Ch. Ed. VT Busel]. - K., Irpen: Perun, 2003. - 1440 p.

2. Biletska G.A. / Criteria, indicators and levels of pryrodnycho-scientific competence of environmental / G.A. Biletska // Education and science teacher. - 2014 - Vol. 2 (163). - S.19-24.

3. Danilenko G.M. Medical and social aspects of their health self-assessment by pupils / Danilenko G.M. // Hygiene of settlements. - 2004 - Vol. 43. - P. 430-434.

4. Diagnosis health. Psychological workshop / [Volkova A.N, Dudchenko S. F., G. Nikiforov et al.] ed. G. Nikiforov. - SPb. : Speech, 2007. - 950 p.

5. Dyyak V.V. Definition of basic criteria and parameters optimization teaching socio-economic disciplines in higher military educational institution [electronic resource] / Access to articles: http://librar.org.ua/sections_load.phps_military_science.

6. Yezhova O.O. Determining the level of formation of value attitude to health in youth / O. Yezhov // Pedagogical Sciences: Theory, History, innovative technologies. - Amounts: SumDPU them. Makarenko, 2010. - № 5 (7). - S. 155-164.

7. Viktorova L. V. Diagnostics of formation of foreign language professional communicative competence / L. V. Viktorova // Scientific notes : collection of scientific articles / National Pedagogical M. P. Dragomanov University. – K. : Publishing house of National Pedagogical M. P. Dragomanov University, 2013. – Vol. CXIII (113). – (Educational and historical sciences). – P. 35–43. Access: [file:///C:/Users/Lesya/Downloads/Nzped_2013_113_6%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lesya/Downloads/Nzped_2013_113_6%20(1).pdf)

8. World Health Organization [electronic resource] / Access: <http://www.who.int/ru/>

9. Viktorova L. Organizational and methodical aspects of teaching foreign students / L. Viktorova // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2016. - № 7. - P. 22-27. - Access: <file:///C:/Users/Lesya/Downloads/74629-156777-1-PB.pdf>

10. _Nakonechna O. Some of the preparation of future social workers for healthy lifestyle / O. Nakonechna // Young scientists. - 2016. - №8. - S. 350-353. - Access mode:

УРОВНИ СФОРМИРОВАННОСТИ САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ АГРОЭКОЛОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕДЖЕЙ

Аннотация. В статье освещена проблема разработки методического инструментария для оценки анализ санитарно-гигиенической культуры студентов агроэкологических колледжей. В результате теоретического поиска установлено, что диагностику сформированности анализ санитарно-гигиенической культуры студентов агроэкологических колледжей следует проводить с помощью критериев, как количественной величины, определяет качественные характеристики процесса формирования исследуемой компетентности. Рассмотрены основные принципы и требования к использованию критериев. Охарактеризованы соответствующие критерии и уровни сформированности санитарно-гигиенической культуры студентов.

Ключевые слова: структура санитарно-гигиенической культуры, когнитивный, деятельностный, мотивационно-ценностный, рефлексивный компоненты санитарно-гигиенической культуры.

INDICATORS FORMATION OF SANITARY-HYGIENIC CULTURE AGROECOLOGICAL STUDENTS COLLEGES

A.M. Suk

Abstract. The article highlights the problem of developing methodological tools for assessing the analysis of the sanitary and hygienic culture of students of agroecological colleges. As a result of the theoretical search, it was established that the diagnosis of the formation of the analysis of the sanitary-hygienic culture of students of agroecological colleges should be carried out using criteria, as a quantitative value, that determines the qualitative characteristics of the process of formation of the competence being studied. The main principles and requirements for the use of criteria are considered. The appropriate criteria and levels of the formation of the sanitary and hygienic culture of students are characterized.

Keywords: structure of sanitary culture, cognitive, activity, motivation and evaluative, reflective components of sanitary culture.

УДК 378.147.31

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTI
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ**

В.М. ТЕСЛЮК, кандидат психологічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: vallips@mail.ru

О.С. ДУШКЕВИЧ, магістрант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація: У статті досліджується гуманістична спрямованість майбутніх викладачів вищої школи. У результаті експериментальної роботи виділено п'ять груп ціннісних орієнтацій професійно-педагогічній діяльності майбутніх викладачів – дидактична, дисциплінарна, особистісна, авторитетна, самовдосконалення. Визначено вираженість ціннісних орієнтацій майбутніх викладачів вищого навчального закладу. Встановлено, що майбутні викладачі вважають найважливішим у викладацькій діяльності орієнтацію на формування в студентів системи предметних знань, умінь і навичок, розвиток їх інтелектуальних здібностей, активізацію пізнавальної діяльності та формування пізнавальних інтересів.

Ключові слова: гуманістична спрямованість, педагогічна майстерність, майбутній викладач, ціннісні орієнтації, особистісна орієнтація.

Актуальність (Introduction). Сучасна тенденція збагачення арсеналу дидактичних засобів вищої школи мультимедійними, інформаційними технологіями не тільки не применшує ролі викладача у формуванні майбутніх фахівців, а й навпаки, підкреслює важливість його впливу при суб'єкт-суб'єктній взаємодії зі студентом. Особистісний потенціал викладача, його науковий, психолого-педагогічний та методичний рівні є вирішальними чинниками якісної підготовки висококваліфікованих фахівців. За таких умов зростають вимоги до професіоналізму діяльності та особистості самого викладача. Якщо мова йде про фахову підготовку майбутніх педагогів, то викладач вищого навчального закладу виступає для них ще й зразком педагогічної майстерності, а взаємодія з ним фігурує як механізм професіоналізації майбутніх суб'єктів педагогічної праці. Для того, щоб забезпечити високий рівень сформованості педагогічної майстерності викладача вищої школи, відповідну підготовку, формування зазначеної дефініції варто здійснювати ще в процесі фахової підготовки в університеті. Однією і найголовніших складових педагогічної майстерності викладача є його гуманістична сформованість, яка передбачає ставлення до вихованця як до найвищої цінності, визнання його права на свободу і щастя, вільний розвиток і прояв власних здібностей [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема підготовки педагога-гуманіста була предметом уваги визначних педагогів минулого: А. Дистервега, Я. Коменського, А. Макаренка, М. Монтессорі, І. Песталоцці, М. Пирогова, Ж.–Ж. Руссо, С. Русової, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін.

© В.М.Теслюк, О.С.Душкевич, 2017